

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของนายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐
เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๔๘

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสมศักดิ์ ไรจนสถาพรกิจ) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕
วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำร้องของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีแพ่ง ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์
โจทก์ นายสมศักดิ์ ไรจนสถาพรกิจ จำเลย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และ
มาตรา ๖๔ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์
เป็นโจทก์ฟ้องนายสมศักดิ์ ไรจนสถาพรกิจ พนักงานส่วนตำบลของโจทก์ เป็นจำเลยต่อศาลแขวง
สุพรรณบุรี โดยกล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดทางวินัยขาดราชการติดต่อกันเกิน ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผล
อันสมควร และโจทก์มีคำสั่งไล่ออกจากราชการแล้ว จึงฟ้องเรียกเงินที่จำเลยได้รับไปในขณะที่
ดำรงตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลของโจทก์ จำนวน ๕๗,๘๕๗.๒๘ บาท จำเลยให้การว่า ไม่ได้
กระทำความผิดวินัยขาดราชการติดต่อกันเกิน ๑๕ วัน คำสั่งของโจทก์ให้ไล่ออกจากราชการเป็นคำสั่ง
ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนเงินเดือน ค่าเช่าบ้าน และค่าตอบแทนเลขานุการคณะกรรมการบริหาร
เป็นเงินที่จำเลยเบิกจากโจทก์ในขณะที่จำเลยปฏิบัติหน้าที่ราชการ การที่โจทก์มีคำสั่งไล่ออกจาก
ราชการโดยให้มีผลย้อนหลังเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเงิน
ดังกล่าวคืนจากจำเลย ศาลแขวงสุพรรณบุรีมีคำพิพากษาในประเด็นที่เกี่ยวกับคำสั่งของโจทก์ที่ไล่ออกจาก
ราชการเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ว่าไม่ปรากฏข้อเท็จจริงจากการนำสืบของจำเลย
เรื่องการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของโจทก์หรือการดำเนินคดีต่อศาลปกครองเพื่อเพิกถอนคำสั่งนั้น
จึงต้องฟังว่าจำเลยไม่ได้ดำเนินการเพื่อเพิกถอนคำสั่งของโจทก์ คำสั่งดังกล่าวย่อมยุติและเป็นที่สุดแล้ว

ถือว่าจำเลยกระทำผิดวินัยฐานขาดราชการเกินกว่า ๑๕ วัน จริง และคำสั่งของโจทก์ที่ไล่จำเลยออกจากราชการเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและประเด็นเรื่องโจทก์มีสิทธิเรียกเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนจากจำเลยหรือไม่ ว่าระหว่างการสอบสวนข้อเท็จจริงโจทก์ไม่ได้สั่งพักราชการหรือให้จำเลยออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อจำเลยกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนมีคำสั่งไล่ออก จำเลยย่อมมีสิทธิเบิกเงินเดือน ค่าเช่าบ้าน และค่าตอบแทนเลขานุการคณะกรรมการบริหารของโจทก์ได้ แม้โจทก์จะมีสิทธิไล่จำเลยออกจากราชการย้อนหลังไปถึงวันละทิ้งหน้าที่ราชการก็ตาม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการทำให้เสียประโยชน์ตามสิทธิโดยชอบธรรมของจำเลย สิทธิการได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน และเบิกค่าเช่าบ้านของจำเลยก่อนที่โจทก์จะมีคำสั่งไล่ออกนั้น ถือว่าเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของจำเลย โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนจากจำเลย พิพากษายกฟ้อง

จำเลยอุทธรณ์คำพิพากษาศาลแขวงสุพรรณบุรี ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ตรวจสอบจำนวนประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่า โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยคืนเงินเดือน ค่าเช่าบ้าน และค่าตอบแทน เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง จำเลยไม่ต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่โจทก์ การที่จำเลยอุทธรณ์ว่าคำสั่งของโจทก์ที่ไล่จำเลยออกจากราชการไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้หากจะฟังได้ดังที่จำเลยอุทธรณ์ ก็หาทำให้ผลของคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงไปแต่ประการใดไม่ อุทธรณ์ของจำเลยจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง พิพากษายกอุทธรณ์ของจำเลย

จำเลยยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ และยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ได้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จำกัดสิทธิและเสรีภาพของจำเลย โดยกำหนดให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจไม่รับวินิจฉัยกรณี que se เห็นว่าต้องด้วยบทบัญญัติดังกล่าวทั้ง ๆ ที่จำเลยได้ต่อสู้ว่าคำสั่งของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นคำสั่งที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของจำเลย โดยศาลชั้นต้นได้ชี้สองสถานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘๓ ซึ่งถือเป็นประเด็นข้อพิพาทและจำเลยได้ยกขึ้นเป็นประเด็นข้อต่อสู้ในศาลอุทธรณ์แล้ว ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ และขอให้ศาลฎีกาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกาพิจารณาคำร้องของจำเลยแล้ว เห็นว่า เมื่อจำเลยโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๖๔ และไม่ปรากฏว่าเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยดังกล่าวไปเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘ คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ และให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้โอนบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ มาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และคำร้องดังกล่าวขอให้ส่งข้อโต้แย้งว่ากฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขณะที่จำเลยยื่นคำร้องนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ยังมีผลใช้บังคับ หากบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามข้อโต้แย้งของจำเลยขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติดังกล่าวย่อมเป็นอันสิ้นผลบังคับ และมีผลไปถึงคดีของจำเลยซึ่งยังไม่ถึงที่สุด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงยกบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขึ้นมาพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องได้ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ เห็นว่า มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นการบัญญัติรับรองถึง

สิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งโดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าได้รับความคุ้มครองและผูกพันองค์กรของรัฐในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย มิได้มีข้อความใดที่เป็นการรับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญนี้แล้ว มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่รับรองให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งยินยอมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ส่วนการกระทำใดสามารถอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้หรือไม่ การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างไรที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป และมาตรา ๖๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ให้สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่จะถูกจำกัดโดยกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ เช่น กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ข้าราชการ ทหาร หรือตำรวจ มีสิทธิในการประท้วงการนัดหยุดงานเพื่อต่อรองเรื่องค่าจ้างหรือเงินเดือนของข้าราชการซึ่งแตกต่างจากระบบของเอกชนที่ให้ลูกจ้างมีสิทธิที่ใช้การประท้วงการนัดหยุดงานตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเรื่องเงื่อนไขในการจ้างได้ สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นอุทธรณ์นั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในอุทธรณ์ และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นมาก่อนมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ทั้งจะต้องเป็นสาระแก่นักอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย” เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของการอุทธรณ์ที่จะยื่นต่อศาลในชั้นอุทธรณ์ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องอำนาจของศาลในฐานะองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการว่า การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ซึ่งหมายความว่า การพิจารณาพิพากษาคดีความทั้งหลายให้เป็นอำนาจของศาล และการใช้อำนาจดังกล่าวศาลต้องดำเนินการ

ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ โดยรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้อย่างไร กฎหมายบัญญัติไว้อย่างไร ศาลในฐานะผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดี ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจะอุทธรณ์ได้หรือไม่นั้น นอกจากจะต้อง พิจารณาตามรัฐธรรมนูญแล้ว ยังจะต้องพิจารณาตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญ มิได้บัญญัติเรื่องการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลไว้ก็ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ โดยประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติเรื่องการอุทธรณ์และการห้ามอุทธรณ์ไว้ เมื่อประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอุทธรณ์ต่อศาล ในชั้นอุทธรณ์ ผู้ร้องรวมทั้งบุคคลทั่วไปย่อมต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เดียวกันนี้ ทั้งนี้ เพื่อมิให้ ปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลอันจะทำให้ กระบวนการพิจารณาของศาลต้องล่าช้าไม่เป็นประโยชน์ต่อคู่ความในการที่จะบังคับคดีตามผลของ คำพิพากษาของศาลชั้นต้น และเพื่อมิให้เป็นการประวิงคดี ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จึงมิได้เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลหรือทำให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ ด้อยลงแต่อย่างใด ศักดิ์ศรีของผู้ร้องหรือบุคคลทั่วไปผู้มีคดีความมีอยู่อย่างไรก็ยังคงมีอยู่ดังเดิม และ เป็นบทบัญญัติที่ผูกพันองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย และองค์กรอื่นของรัฐในการใช้บังคับบทบัญญัติ แห่งกฎหมายดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ให้สิทธิบุคคลในการฟ้องและต่อสู้คดี ในศาลได้ อีกทั้งเป็นการให้สิทธิแก่บุคคลทั่วไปซึ่งรวมทั้งบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงาน หรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐในการต่อสู้คดี อย่างเท่าเทียมกัน เพียงแต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์แห่งความ ยุติธรรมเท่านั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ คำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการรัฐธรรมนูญ